

Jak zorganizować dzieciom warunki do nauki w domu?

Opracowała: Kinga Bartkowiak, absolwentka etnologii, copywriterka, blogerka. Miłośniczka zdrowego stylu życia, jogi i medytacji

Gdy na początku roku w polskich mediach zaczęły pojawiać się informacje o wirusie z Wuhan, niewielu z nas przypuszczało, że dwa miesiące później cały świat będzie zmagał się z pandemią. Sytuacja epidemiczna sprawiła jednak, że rządy wielu państw, w tym również Polski, ograniczyły do minimum możliwość gromadzenia się dużej liczby osób w jednym miejscu. Zamknięte placówki edukacyjne, centra handlowe, kina, biblioteki, a w końcu granice – to obecnie nasza codzienność. Zajęcia w szkołach i na uczelniach zawieszono do świąt, nie możemy mieć jednak pewności, kiedy nauczanie powróci do szkolnych ław.

Nowy wirus – dlaczego wymaga radykalnych działań?

Jak podkreślają naukowcy, znajdujemy się dopiero w pierwszej fazie zachorowań, dlatego musimy liczyć się z kolejnymi przypadkami. Przykład Włoch pokazuje, że nawet poza Chinami, skąd pochodzi wirus, może dojść do niebezpiecznego rozwinięcia się epidemii i przeciążenia systemu opieki zdrowotnej.

Decyzja o zamknięciu szkół jest trudna zarówno dla dzieci i ich rodziców, jak i nauczycieli. Dla wielu będzie to pierwsze spotkanie z nauczaniem online. To czas, kiedy solidarność, życzliwość i wsparcie, choćby wirtualne, mogą przynieść korzyści w postaci realizacji zadań. Nauka zdalna w domu to duże wyzwanie dla rodziców, wymagające reorganizacji planu dnia i wyjścia z rutyny. Jak w tym trudnym okresie zorganizować dzieciom warunki do nauki w domu? Przedstawiamy porady i informacje dla rodziców. Podpowiadamy, co można zrobić, by ten szczególny czas był dla domowników łatwiejszy i prowadził do zaakceptowania przez nich nowej sytuacji.

Miejsce do nauki w domu

Teraz, kiedy dziecko będzie uczyło się wyłącznie w domu, trzeba zadbać o komfort i odpowiednie warunki. Na pewno każdy uczeń ma swoje miejsce, gdzie odrabia zwykle lekcje, ale warto sprawdzić, czy jest ono na tyle wygodne i zaciszne, by dziecko uczyło się efektywnie nawet kilka godzin dziennie.

Od czego zacząć? Przede wszystkim od oświetlenia. Dni robią się coraz dłuższe, więc sporo naturalnego światła wpada przez okna jeszcze o godz. 16.00 czy 17.00. Badania pokazują, że światło, przy jakim się uczymy, jest bardzo istotne. Należy unikać ostrego oświetlenia i jarzeniówek. Dużo lepszym rozwiązaniem są żarówki dające światło zbliżone do naturalnego. Dzięki temu dziecko będzie mogło utrzymać skupienie przez dłuższy czas, a wzrok nie będzie się tak bardzo męczył. Po zmroku górne oświetlenie może nie wystarczyć: trzeba wówczas zadbać jeszcze o lampkę na biurku.

W pokoju, w którym uczy się dziecko, nie powinno być zbyt ciepło ani zbyt zimno. To ważne, ponieważ temperatura może wpływać na samopoczucie. Od czasu do czasu, kiedy dziecko będzie miało przerwę w nauce, dobrze przewietrzyć pokój.

Zadbaj, by na biurku dziecka panował porządek i by w pobliżu nie leżały żadne rozpraszacze w postaci zabawek czy gier. Nawet dla dorosłych utrzymanie koncentracji, gdy obok leży telefon komórkowy, jest dużym wyzwaniem. Kiedy w czasie zajęć online lub wykonywania zleconych przez nauczyciela zadań dziecka nie będzie nic rozpraszać, wówczas łatwiej przyzwyczai się do nowej sytuacji i przyswoi więcej wiedzy.

Warunki mieszkaniowe każdej rodziny są inne, ale w miarę możliwości warto postarać się o to, żeby dziecko w czasie wirtualnej lekcji albo odrabiania pracy domowej miało choć małą przestrzeń tylko dla siebie. Ważne, by ucznia nie rozpraszały odgłosy telewizora czy głośnych rozmów. To dla dzieci niełatwy czas – muszą przyswoić inny sposób uczenia się, jednocześnie wielu z nich tęskni za swoimi rówieśnikami, nudzi się, nie potrafi skupić podczas zajęć online czy w końcu nie rozumie całej sytuacji. Namiastką szkoły w domu będzie uporządkowane i zaciszne miejsce do nauki, które może im pomóc przejść przez ten wyjątkowy okres.

Organizacja czasu

Samodzielna nauka nie jest łatwa i wymaga dużej dyscypliny uczniów i rodziców oraz współpracy na linii dom–szkoła. Musimy odnaleźć się w zupełnie innej rzeczywistości edukacyjnej. Pojawiają się głosy, że przecież w wielu krajach działają systemy nauczania online i sprawdzają się świetnie. Nasz system edukacji nie jest jednak na to przygotowany, chociażby w kwestii oceniania uczniów za zadania wykonane na odległość.

W pierwszej kolejności warto przygotować plan tygodniowy, który będzie znany wszystkim domownikom i przez nich respektowany. To ułatwi zarówno naukę, jak i wykonywanie obowiązków zawodowych przez rodziców, np. pracę zdalną. Rodzina może wspólnie opracować plan poszczególnych zajęć. Wówczas należy ustalić:

- kiedy się budzicie,
- kiedy siadacie do pracy lub nauki,
- kiedy jecie posiłki,
- a kiedy przewidujecie czas na przerwy i dłuższy odpoczynek.

Ten ostatni punkt jest szczególnie ważny – dla dzieci dom nie stanie się z dnia na dzień szkołą. Będą one jeszcze przez długi czas funkcjonowały w innym trybie niż szkolny. Trzeba im pomóc zaakceptować nową sytuację poprzez wprowadzenie nowych nawyków, ale również zadbanie, aby miały przerwy.

Organizacja czasu pomoże całej rodzinie. Warto taki plan rozpisać na dużej kartce i powiesić go w korytarzu lub w kuchni, aby był dla wszystkich widoczny. Kiedy plan dnia będzie już gotowy, czas na rozpisanie nowego rozkładu lekcji.

Nowy plan lekcji

W pierwszej kolejności należy uwzględnić spotkania online z nauczycielami oraz zadawane przez nich prace domowe. Będą to np. powtórzenia lektur, wykonanie quizów, napisanie listu w języku angielskim. Wszystkie te zadania, nawet jeśli nie są realizacją kolejnych punktów podstawy programowej, to pozwalają dzieciom pozostać w kontakcie z materiałami szkolnymi i powtórzyć wiedzę, którą już w toku edukacji nabyły.

Gdy w tygodniowym planie lekcji zostaną rozpisane zajęcia i zadania szkolne, można ustalić wspólnie z dzieckiem, czy jest coś, czego chciałoby pouczyć się dodatkowo. Jeśli tylko syn lub córka ma czas i chęci, warto zachęcić je do rozwijania swoich naukowych zainteresowań, wykorzystując narzędzia mu bardzo znane: książki i gry edukacyjne, aplikacje na telefon czy programy komputerowe. Żyjemy w dobie technologii, warto to wykorzystać i pokazać dziecku, że nauka może być atrakcyjna. Na końcu artykułu znajdziesz linki do stron edukacyjnych.

Umiejętność robienia notatek

Ważne jest także, by zwłaszcza starszym dzieciom, które robią już notatki z lekcji, pomóc w przyswajaniu wiedzy i zapisywaniu nowych informacji. Można np. zachęcić syna lub córkę do nauki robienia notatek – to doskonała umiejętność, która przyda się zarówno po powrocie do szkoły, jak i w późniejszych etapach nauki.

Ciekawą i uznaną na całym świecie metodą jest tzw. notatka Cornella. Polega ona na podziale jednej dużej strony na cztery części: A, B, C i D. Pierwsza od samej góry, czyli A, jest niewielka, służy do zapisania hasła czy tytułu lekcji. Część B ciągnie się pionowo prawie przez całą stronę i jest największa, zajmuje około 3/5 powierzchni strony. To tutaj zapisuje się właściwe notatki. Obok B umieszcza się C – to miejsce służy zapisaniu najważniejszych słów kluczowych. D umieszczone jest pod B i C. Tam zapisuje się podsumowanie i wnioski. Metoda Cornella pomaga dzieciom w nauce robienia notatek w sposób uporządkowany, a dodatkowo zachęca je do robienia własnego podsumowania i wypisywania najważniejszych zagadnień w postaci słów kluczowych.

Z kolei jeśli dziecko lubi rysować i często uczy się w taki sposób, że zapamiętuje obrazki, można zaproponować mu robienie notatek z zajęć online w postaci map myśli. *Mind mapping* to sposób notowania, w którym łączy się kolory, obrazy i elementy wizualne z pojęciami. Notatka zaczyna się od jednego słowa kluczowego czy tytułu zapisanego na środku, a potem, przy pomocy linii i odgałęzień, rozbudowuje się i tworzy pełen obraz danego zagadnienia. Jest to metoda, która może zainteresować dzieci znudzone robieniem tradycyjnych notatek. Być może stanie się to sposobem, by zachęcić dziecko do eksplorowania nowych tematów i zapisywania ich w inny sposób niż dotychczas.

Nowa sytuacja wymaga od wszystkich domowników cierpliwości, zaangażowania oraz współpracy. Potrzebny jest także czas na odpoczynek – nie trzeba wymyślać bardzo kreatywnych zabaw albo organizować dziecku każdej godziny w ciągu dnia. Bez wątpienia rodzice, na których barkach leżą teraz dodatkowe obowiązki, również potrzebują przerw i zadbania o siebie.

Poczucie bezpieczeństwa w dobie koronawirusa

Od momentu ogłoszenia zamknięcia szkół nauczyciele i rodzice skupili się przede wszystkim na tym, aby dzieci po powrocie na lekcje miały jak najmniej zaległości. Oczywiście zachowanie rytmu nauki jest niezwykle ważne, jednak należy pamiętać, że zapewnienie dzieciom poczucia bezpieczeństwa to także kluczowa kwestia.

Obecny stan rozwoju pandemii pozwala przewidywać, że przez co najmniej kilka lub nawet kilkanaście tygodni placówki edukacyjne będą zamknięte. Dla uczniów oznacza to zupełnie nową, nieznaną dotąd rzeczywistość. O ile na początku może wydawać się ona ekscytująca, o tyle po kilku dniach nadmiar wolnego czasu stanie się trudny do zniesienia. Dzieci zostały pozbawione szkolnych rytuałów, spotkań i zabaw z rówieśnikami, swojego codziennego rytmu. Dlatego tak ważne jest, by w miarę możliwości rodziców utrzymywać stały rozkład dnia, pamiętając o regularnie spożywanych posiłkach i ruchu, np. w postaci gimnastyki.

Istotne jest również, by porozmawiać z dziećmi o obecnej sytuacji, dostosowując rodzaj informacji do ich wieku. Czasami nie zdajemy sobie sprawy, jak dużo komunikatów na co dzień słyszą dzieci. Wiedzą, o czym rozmawiają rodzice, docierają do nich wiadomości z mediów. Być może natrafiają na sprzeczne informacje albo *fake newsy*, które potęgują niepokój. Nerwową atmosferę odczuwają zwłaszcza wysoko wrażliwe dzieci, u których nagłe zmiany planów czy wiadomości o kolejnych zakażonych mogą wywoływać trudne emocje, takie jak lęk i smutek. W tej nowej dla wielu osób sytuacji należy zatroszczyć się także o komfort psychiczny dziecka, przekazać mu rzetelne wiadomości czy zapytać o jego emocje. To dobry moment, by opowiedzieć dziecku o zaleceniach dotyczących utrzymywania higieny i potrzeby dystansowania społecznego.

Linki do stron edukacyjnych

Poniżej znajdziesz linki do stron internetowych, kanałów YouTube oraz grup na Facebooku, które mogą pomóc w edukacji domowej dzieci i młodzieży w różnym wieku:

- Khan Academy: <https://pl.khanacademy.org/>
- Online warsztaty z kodowania i kompetencji cyfrowych dla każdego: <http://cyfrowydialog.pl/2020/03/14/stem-kindloteka-dla-kazdego-warsztaty-online/>
- Lekcje z matematyki: <https://pistacja.tv/>, <https://szaloneliczby.pl/>
- Lekcje z chemii Pana Belfra: <https://www.youtube.com/c/PanBelfer>
- Lekcje z historii organizowane przez Muzeum Powstania Warszawskiego: <https://www.facebook.com/1944pl/>
- Lekcje z języka polskiego przygotowujące do egzaminu ósmoklasisty: https://www.youtube.com/channel/UCJYqyi1HrPZ0B8X0R_xbJew
- Dyktanda online: <https://dyktanda.online/app/>
- Nauka przez fiszki: <https://fiskoteka.pl/>
- Vlog popularnonaukowy Polimaty: <https://www.youtube.com/Polimaty>
- Vlog o języku polskim: <https://www.youtube.com/user/PamikuPL>

Bibliografia:

- R. Mostowy, *Pandemia koronawirusa: co dalej?*,
<http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C81241%2Cpandemia-koronawirusa-co-dalej.html> (dostęp: 23.03.2020).